

9. 5. 2012

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Pytláctví jako trestný čin proti životnímu prostředí

Dne 1. ledna 2010 nabyl účinnosti zákon č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník (dále jen „trestní zákoník“). Tento trestněprávní kodex ve svém ustanovení § 304 nově upravil skutkovou podstatu trestného činu pytláctví, a to konkrétně v části druhé, hlavě XIII tj. trestné činy proti životnímu prostředí. Nové znění skutkové podstaty vzbudilo vlnu emocí mezi veřejností, převážně z řad myslivců a rybářů. Ve svém článku se proto stručně zaměřím na vývoj právní úpravy pytláctví a rozdíly mezi novou a starou právní úpravou.

Kořeny pytláctví lze vystopovat už na samém úsvitu naší civilizace a bylo vždy spojeno s oblastí lovu a ochrany volně žijících živočichů. Ve chvíli kdy vzniklo právo lovu a rozdělilo tak lidskou společnost na ty, kteří oprávněním k lovu zvěře a ryb disponovaly a na ty, kteří toto oprávnění neměly, vznikl fenomén pytláctví.[1]

Ačkoliv bylo pytláctví v minulosti velmi přísně trestáno, nikdy se jej nepodařilo zcela vymýtit. Kvetlo hlavně v období válek a hladomorů, ale i v klidnějších dobách si mnozí přivydělávali prodejem upytláčené zvěře či ryb. Ve středověku a v raném novověku pytláci často končili na šibenici. V roce 1562 buchlovský soud odsoudil pytláka k trestu smrti tzv. „starým způsobem“, kdy odsouzený byl oběšen v srncích a zvířecích kůžích s přibitými parohy nad hlavou.

Za vlády Marie Terezie bylo pytláctví trestáno až deseti lety nucených prací, nejčastěji na stavbách vojenských pevností, nebo vypovězením ze země.[2] Lovecký řád vydaný za císaře Josefa II. ještě připouštěl zastřelení pytláka.

V trestním zákoně č. [140/1960](#) Sb., trestní zákon (dále jen „trestní zákon“) se samostatná skutková podstata pytláctví nevyskytovala, a tak tyto případy byly postihovány na základě ustanovení § 132 rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví. Pytláctví tak bylo postaveno na úroveň majetkového trestného činu, podobně jak je tomu od 1. ledna 2010. Důvodem tehdejší úpravy byla domněnka komunistického režimu, že s postupnou výstavbou socialismu zanikne i fenomén pytláctví, neboť ve společnosti, kde všechno patří všem, se pytláctví stane reliktem minulosti.[3] Dějinný vývoj ukázal nesmyslnost této domněnky stejně jako režimu samotného.

Protože převýchova člověka na občana socialistického typu začala povážlivě zadržávat, vrátilo se 1. ledna 1970 pytláctví do českého právní úpravy, a to zákonem č. [150/1969](#) Sb., o přečinech, konkrétně ustanovením § 4.

Další změna právní úpravy nastala až po zhroucení komunistického režimu. Jednak se tak stalo novelou trestního zákona č. [290/1993](#) Sb., který skutkovou podstatu trestného činu pytláctví upravil v ustanovení § 178a,[4] a jednak přijetím zákona č. [200/1990](#) Sb., o přestupcích, kde bylo v ustanovení § 35 odst. 1 písm. f) mezi přestupky na úseku zemědělství, myslivosti a rybářství zařazeno

i pytláctví.

Skutková podstata trestného činu pytláctví byla v ustanovení § 178a odst. 1 trestního zákona byla upravena tak, že ten *„kdo neoprávněně loví zvěř nebo ryby, nebo ukryje, na sebe nebo jiného převede, nebo přechovává zvěř nebo ryby neoprávněně ulovené, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem nebo zákazem činnosti nebo propadnutím věci“*.

Ve druhém odstavci výše uvedeného ustanovení je pak uvedeno, že *„odnětím svobody na šest měsíců až pět let a propadnutím věci bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému majetkový prospěch, zvláště zavrženíhodným způsobem, hromadně účinným způsobem, nebo jako člen organizované skupiny. Stejně bude pachatel potrestán, byl-li v posledních třech letech odsouzen pro čin uvedený v odstavci 1“*.

Z dikce ustanovení § 178a odst. 1 trestního zákona je zřejmé, že objektem trestného činu pytláctví byla ochrana přírody představovaná volně žijící zvěří a rybami. V této souvislosti byla ochrana poskytována též právu myslivosti a výkonu rybářského práva, byť jen omezeně na neoprávněný lov. Je také patrné, že v uvedené základní skutkové podstatě není vyjádřen majetkový charakter tohoto činu (majetkový znak obsahuje až jeho kvalifikovaná skutková podstata uvedená v odst. 2 cit. ustanovení).

Chráněnými z tohoto důvodu nejsou jednotlivé ulovené kusy zvěře nebo ryb, ale ta část přírody představovaná uvedenými živočichy v ní žijícími, jejichž lov je regulován v souvislosti s výkonem práva myslivosti a rybářského práva. Proto zjišťování hodnoty zastřelených zvířat je pro posouzení formálních znaků skutkové podstaty nadbytečné a má význam toliko ve vztahu k hodnocení stupně společenské nebezpečnosti činu.[5]

Nový trestní zákoník pak ve svém ustanovení § 304 definici pytláctví podstatně změnil, když v odstavci prvním stanovil, že *„kdo neoprávněně uloví zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné nebo ukryje, na sebe nebo jiného převede nebo přechovává neoprávněně ulovenou zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty“*.

Jednou s námitek, které nová úprava vzbudila, byla skutečnost, že trestného činu pytláctví se dopustí osoba až ve chvíli, kdy zvěř nebo ryby neoprávněně uloví a nikoliv již v okamžiku, kdy je teprve loví, jak napovídalo znění ustanovení § 178a odst. 1 trestního zákona.

Mohlo by se zdát, že se nejedná o fakticky významnou změnu, neboť na tyto případy lze užít ustanovení § 21 trestního zákoníku tj. ustanovení o pokusu. Dřívější skutková podstata trestného činu pytláctví v sobě již pokus zahrnovala, takže ustanovení pokusu v trestním zákoně se neužilo. Judikatura k ustanovení § 178a trestního zákona postupně došla k právnímu názoru, že trestná je již činnost směřující k vyhledání a následnému odchytu nebo odstřelu zvěře, přičemž kontakt se zvěří či její ulovení není nutné. Trestné bylo i ukrývání, převod na sebe či jiného a také přechovávání neoprávněně ulovené zvěře a ryb.

Nynější skutková podstata je koncipována úžeji, takže na situace kdy pytlák ještě zvíře nebo rybu neulovil, ale svým jednáním k tomu bezprostředně směřuje, se užije již zmíněné ustanovení o pokusu. To má však své slabé stránky v souvislosti s další, níže uvedenou námitkou.

Mnohem větší odpor veřejnosti totiž vzbudila problematika výše škody.

Zatímco ustanovení § 178a trestního zákona nemělo, jak je uvedeno výše, majetkový charakter, a kritériem pro určení, zda jde o přestupek nebo trestný čin, nebyl ani rozsah způsobené škody, ani časové vymezení délky trvání neoprávněnosti zásahu, ani zvláštní způsob neoprávněnosti zásahu do

výkonu rybářského práva, ale pouze obecné rozlišení, spočívající v porovnání stupně společenské nebezpečnosti obou jednání,[6] v současném ustanovení § 304 trestního zákoníku je tomu jinak.

K tomu, aby se jednalo o trestný čin, musí dojít ke škodě nikoliv nepatrné tj. dosahující výše alespoň 5000 Kč.[7] Pakliže je hodnota způsobené škody nižší, jedná se o přešupek. Tím byl učiněn krok zpět před rok 1994 a trestný čin pytláctví postaven na úroveň majetkových trestných činů (např. krádeže). Ministerstvo zemědělství, ve spolupráci se zájmovými občanskými sdruženími, vypracovalo metodiku k oceňování druhů zvěře a ryb, jako vodítko pro orgány činné v trestním řízení.[8]

Rozsah problematiky ocenění hodnoty zvěře, které by postihlo nejen jateční cenu masa, ale i chovnou, trofejovou a případně některou další hodnotu zvěře, však nedovoluje postihnout danou problematiku v celé šíři. Jen pro srovnání je nutno uvést, že obdobné tabulky pro oceňování se dosud nepodařilo definovat ani u hospodářských zvířat.[9] Proto tyto metodiky nehovoří o ceně zvěře, ale vychází se hodnoty účelně vynaložených nákladů na uvedení věci v předešlý stav (tzv. re-introdukcí).

Velkým problémem však zůstává, jak posoudit trestný čin pytláctví ve stádiu pokusu, neboť je značně obtížné dokázat, že zadržený lovec měl v úmyslu spáchat škodu dosahující částky 5000 Kč. Na tomto problému nezmění nic ani skutečnost, že v nedávné době vyšel ve sbírce zákonů zákon č.

[330/2011](#) Sb., kterým se mění trestní zákoník, konkrétně ustanovení § 304 odst. 1, kde se slovo „uloví“ nahrazuje původním „loví“.

Mgr. Zbyněk Lubovský

[1] Staněk J., Řehák L., Nové postavení a úkoly stráží, Venator, Praha, 2000, s. 84

[2] Informace převzata z Národního zemědělského muzea, expozice „Co pamatuje strom a lidé zapomněli“.

[3] Hanniker L., Aj do smiechu aj do plaču, Polovníctvo a rybárstvo 5/98, 2008, s. 92

[4] Zákon č. [290/1993](#) Sb., nabyt účinnosti 1. ledna 1994

[5] Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 8 Tdo 196/2005 ze dne 24. března 2005

[6] Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 4 Tz 184/99

[7] Ustanovení § 138 trestního zákoníku

[8] dostupné na [www >>> zde](#).

[9] Stanovisko Ministerstva zemědělství: dostupné na [www >>> zde](#).

Další články:

- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)

- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)